

I EDITORIAL

Vážení čtenáři,

tematické číslo věnované problematice hraniční poruchy osobnosti (HPO) je současně prvním číslem letošního roku. Přestože se valná část obsahu skutečně věnuje přednostně této diagnóze, při sestavování čísla bylo naší ambicí nabídnout čtenáři ucelený přehled reflektující aktuální trendy v diagnostice a psychoterapii poruch osobnosti. Naším cílem bylo postavit vedle sebe nové, svěží perspektivy na tuto z klinického pohledu palčivou problematiku, obestřenou četnými mýty, implicitně či explicitně předávanými z generace na generaci profesionálů v oblasti péče o duševní zdraví. Máme tím na mysli především inherentní předpoklad o neléčitelnosti pacientů s poruchami osobnosti a jejich obtížnosti pro celý systém veřejného zdravotnictví a sociálních služeb.

Ano, pacienti s poruchami osobnosti (a HPO obzvláště) i nadále zůstávají nebyvalou klinickou výzvou s nejistou prognózou, nicméně na počátku třetí dekády 21. století se i v našich končinách začínají etablovat na vědeckých podkladech založené diagnostické postupy a psychotherapeutické přístupy, jež nabízejí určitou naději pacientům čelícím tváří v tvář stigmatizaci, odmítání a nezřídka vlivům iatrogenního poškození v důsledku rezignace či nedostatečné zkušenosti klinického pracovníka.

Z diagnostické perspektivy článek Karla D. Riegela nabízí zevrubné srovnání dosavadního kategoriálního systému diagnostiky poruch osobnosti se systémem dimenzionálním, který se s vydáním MKN-11 stane závazným pro všechny členské země WHO.

David Holub praktické implikace nového modelu inspirativním způsobem konfrontuje v recenzi knihy *Poruchy osobnosti v 21. století*.

Z psychotherapeutické perspektivy jsou zastoupeny všechny čtyři hlavní proudy „evidence-based“ specifických terapií pro poruchy osobnosti. Kognitivně-behaviorální spektrum reprezentují příspěvky Pavla Theinera, Pavly Linhartové a Adély Látalové o Dialektické behaviorální terapii a Beaty Paškové o Schematerapii. S tímto proudem do značné míry souzní i čtivá recenze Jana Bendy věnovaná knize *Integrative psychotherapy*. Psychoanalytický proud pak hájí Renata Herentinová a Michal Novák s Psychoterapií zaměřenou na přenos a David Holub s Léčbou založenou na mentalizaci. Autoři se snaží poutavým způsobem vyzdvihnout přednosti jednotlivých léčebných modalit a argumentují, v čem je právě jejich přístup jedinečný. Jak už to mezi sourozenci bývá, nelze se ubránit dojmu, že mezi přístupy panuje určitá rivalita, která se zdá být nezbytná proto, aby se jednotlivé směry prosadily, a současně inspirovaly k smysluplné konkurenci z hlediska evaluace jejich efektivity.

Tím se dostáváme k ožehavému tématu „evidence-based“. Ačkoli všechny příspěvky jsou svým způsobem integrativní minimálně z pohledu autentického zájmu o pacienta s bazálním deficitem v sebepojetí, jakožto základní prekvizity úspěšné léčby, není mezi nimi jediný, který by prezentoval empiricky prokazatelnou účinnost. Nabízí se tedy prostor pro tuzemské případové studie a zejména RCT studie, které budou

schopny reprezentativním způsobem podpořit slibně vyhlížející teoretické konceptualizace, podložené doposud výhradně zahraničními studii, kdy se však přirozeně poukazuje zejména na ty, které vzdvihují klady směru, jemuž dotyčný autor fandí. Nabízí se tím řečnická otázka, zda v naší zemi existuje instituce, která by byla ochotna financovat něco tak nákladného jako dvojité zaslepenou RCT studii při sou-

časně maximálně možné nestrannosti? A pokud ano, co když nakonec dojdeme k závěru, že s pravdou v psychoterapeutickém procesu je to přeci jen trochu složitější, jak o tom trefně píše Jan Šíkl?

Přejeme vám inspirativní čtení.

*Karel D. Riegel, Pavel Theiner
a Roman Hytych, 7. 4. 2021*